

Jan Aulík (Aulík Fišer architekti): architektura v developmentu je příliš brzy uzavřený příběh

Author: SF / Petr Bým | Published: 08.11.2010

Váš ateliér lze považovat za dvorního architekta Radima Passera a jeho BB Centra. Poslední budovu - Filadelfii - jste ale nedělali. Stalo se něco?

Ale ne. My jsme autoři plánu zástavby celého BB Centra a také jsme navrhovali velkou většinu jeho budov - celkem jich bylo osm. Ale od počátku bylo zřejmé, že tak velké území potřebuje autorskou různorodost a že je nutné dát slovo i jiným ateliérům. Ostatně: už zbývají jen dvě budovy. To je zase naše práce. Budova Delta je připravená, má už dokonce stavební povolení na první etapu, Omega je ovšem zatím spíše záměr, tady nejsou zatím vyřešeny ani pozemky. S dalším postupem v případě budovy Deltly se samozřejmě čeká, bude záležet na vývoji trhu.

Takže v ateliéru Aulík Fišer žádnou krizi nepocítujete?

Naopak, je to cítit poměrně silně. Bylo skoro zajímavé sledovat, jak to postupně sestupovalo. Nejdřív krize dopadla na velký development, třeba právě v segmentu administrativních budov či velkých rezidenčních projektů. Mysleli jsme, že dále či dolů to už nepůjde, ale jednalo se jen o jisté zpoždění, nakonec krize dopadla i na individuální soukromou výstavbu. Já nemám k dispozici žádnou statistiku, ale indicií toho, že práce pro architekty je méně, že řadu jak větších tak i menších kanceláří současná situace drtí, je hodně.

Mimochodem - jak se vám pracuje s Radimem Passerem?

Musím říci, že velmi dobře. Pro jeho přístup je výstižný termín Václava Bělohradského „kapitalisté starého typu“. Bělohradský tak definuje významné podnikatele jako třeba Ringhoffer a další, kteří měli silnou vazbu na národ, město a byli „uznávanými zástupci nějakého území“. U Radima Passera je patrný jeho osobní zájem, který se neomezuje jen na sledování finančních ukazatelů toho či onoho projektu. Jde mu i o to, jak to bude vypadat či fungovat. Samozřejmě nesleduje každý projekt každým dnem, ale základní koncepci, jednotlivé vývojové fáze, leckdy i důležité podrobnosti jsme mohli vždy projednávat přímo s ním. To je pro architekta velmi významné. Právě v tom je Radim Passer a jeho Passerinvest odlišný od globálních hráčů, kteří sledují jenom úroveň dosaženého zisku. Pochopitelně, také pro Passerinvest je klíčové především ekonomické schéma projektů, ale celkový styl práce je přece jen jiný.

To zní neobvykle, skoro ideálně. Architekti na velký development většinou trochu žehrají, nejlépe se

jím pracuje s individuálními stavebníky kvůli jednotě v relaci investor - uživatel?!

Jistě, to je potíže. Ani my se většinou nepotkáme s cílovým uživatelem v průběhu realizace projektu, pokud pracujeme v tomto systému. To je ale podstata velkého developmentu. Každý si tu práci volí dobrovolně, tak jaképak zehraní. Ale komerční development pro architekta představuje hlavně jiný problém.

???

Práce architekta pro development je příliš brzy uzavřený příběh. Je to kniha, kterou zavřete dříve, než se začne stavět. To je z mého pohledu základní, typická vlastnost práce pro komerční development. Musíme budovu vyprojektovat do posledního šroubku, lišty či spáry, a to dva tři roky předtím, než se vůbec poprvé kopne do země. To je poměrně tíživé, není možnost nechat se ovlivnit třeba hrubou stavbou, udělat nějaké malé korekce, zejména v interieru, kde vidíte ty prostory poprvé ve skutečném měřítku. Samozřejmě můžete změnu navrhnout, ale ihned padne otázka: kdo to zaplatí? V tomhle systému může být každá, a to i zjednodušující, změna dražší než původní řešení. Komerční development je nastaven na velmi jednoduchý chod a nikoli na nějaký složitější, hlubší vývoj věcí.

Z toho by se skoro dalo odvodit, že developerské projekty nemají vysokou architektonickou kvalitu.

Ne, to z toho nevyplývá. Pro architekty jde prostě jenom o specifický způsob práce, kdy velkou energii spotřebuje administrativa a úsilí, aby řada rozhodnutí architekta v průběhu stavby nebyla vykládána právě jako nějaké další náklady na stavbu. Výsledky jsou samozřejmě různě kvalitní, závisí na řadě okolností, hodně na množství vložené energie. Nebudu hodnotit kvalitu architektury v komerčním developmentu u jiných kanceláří a vůbec už ne u naší vlastní, ale myslím, že v řadě případů se podařilo vytvořit či dotvořit příjemné městské prostředí, a to převážně na pozemcích, které původně nebyly nijak výjimečné. Snad se to týká i BB Centra. Ale jak už jsem říkal, do značné míry to vždy závisí na přístupu developera.

Nedávno v Galerii Jaroslava Fragnera proběhla výstava prací vašeho ateliéru. Jak vy osobně hodnotíte její ohlas?

Jsem spokojen. Lidé tam - podle galeristy Dana Mertvy - docela chodili.

A jaká byla mediální reflexe výstavy, byla podle vás dostatečná?

Myslím, že přiměřená. Některé články se kromě odborných médií objevily v Hospodářských novinách i MF Dnes. U velkých elektronických médií, tedy televize či rozhlasu s výjimkou radia Wave, jsem nezaznamenal nic. Ale nepřeceňuji význam celé té věci, televize chybí i u mnohem významnějších událostí naší architektury. Ale vím, kam míříte. V obecné rovině je u nás veřejná, respektive mediální diskuse o architektuře na nízké úrovni. Dokonce bych tu diskusi označil za slaboučku a klouzající jen po povrchu, když pomínu kauzu Kaplického knihovny, to ale nebyla diskuse o architektuře.

Čemu to přičítáte?

Česko je malý, poměrně uzavřený prostor. A v tom malém rybníku si to nikdo s nikým nechce rozházet. Každá otevřená diskuse či názor představuje nebezpečí, že se někoho - kolegů či potenciálních zákazníků, třeba například developerů - nějak dotknete. Proto si všichni dávají pozor.

Možná je příčina i v tom, že si - jak říkají někteří lidé - architektura a společnost moc nerozumějí?

Možná. Na druhé straně, služeb architektů dnes využívá mnohem více lidí než dříve, kdy spousta jejich dnešní práce zastali stavebníci sami či stavitelé. Koho by před sto lety napadlo objednat si bytového architekta? Když si lidé najímají architekty na něco tak osobního, jako jsou matrace do postele a trysky do vany, nemá cenu mluvit o nějakém neporozumění. Je to i určitá inflace práce architektů. Určitě ale prestiž

naší profese v Česku upadla, u značné části společnosti jsme ztratili kredit. To souvisí i s naší socialistickou minulostí, s výstavbou panelových sídlišť a řady nepovedených staveb v centrech měst. Všechno má svůj důvod.

Možná je příčina ještě jinde. Česká i světová architektonická praxe i teorie generuje v nemalém množství názory, podle kterých je tento obor ve slepé uličce, a to vzhledem k jeho funkčnímu i estetickému zplanění pod diktátem ekonomiky a marketingových direktiv. Že prostě věci v architektuře nejdou, jak by měly jít?!

Architektura jen s malým zpožděním kráčí touž ulicí, jako jde celá společnost. Jestli je to ulice slepá, to nevím, ale tyto obavy už tady byly vícekrát a nakonec se nepotvrdily. Architektura není revoluční obor, s jistým zpožděním sleduje pohyb ve společnosti a její duchovní život. V tomto smyslu je vždy jen reflexí, zrcadlem reálné situace. Její, jak jste to formuloval, „zplanění“, se nicméně týká převážného objemu stavební produkce, to je pravda. Ostatně stejně, jako se to týká i celé řady dalších produktů naší společnosti. Věci v architektuře jdou stejně jako v každém jiném oboru lidské činnosti. Velmi malé procento elitních výsledků a zbytek málo pochopitelný.

Takto nahlíženo - snese současná česká architektura srovnání se světem?

Bohužel až na naprosté výjimky nikoli. Tou je třeba galerie DOX od Ivana Kroupy.

Možná by pomohlo trochu více o sobě dávat vědět. To, čemu se říká „public relations“, je dnes standardní součástí fungování každé větší developerské či stavební firmy. Česká architektura má snad bohatý a rozmanitý život v rámci svém profesní komunity, širěji pojaté PR naproti tomu jakoby neznala?!

Architekti přeci jenom asi volí jiné formy PR než stavební firmy... A na to širěji pojaté PR by stejně povětšinou nebyly peníze. Navíc: donedávna bylo zakázek více, než se dalo stihnout.

Jak je na tom dnes se zakázkami váš ateliér?

Je jich tak o třetinu méně a část z nich je menšího rozsahu než dříve. Ale ty menší věci, na které je dnes více času, jsou velmi příjemnou prací. Z větších projektů je pro nás důležitá obytná skupina na Kavčích Horách. Tady jsme mohli celkového zpomalení využít k hlubší diskusi o charakteru bytů.

08.11.2010 09:31, SF / Petr Bým